

Asia C-420/24

**Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 98 artiklan 1 kohdan mukainen
ennakkoratkaisupyynnön tiivistelmä**

Jättämispäivä:

11.6.2024

Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin:

Curtea de Apel Iași (Romania)

Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevan päätöksen tekemispäivä:

14.5.2024

Valittaja (kantaja):

Sindicatul Drumarilor ”Elie Radu” jäsenensä BZ nimissä ja puolesta

Vastapuoli (vastaaja):

Compania Națională de Administrare a Infrastructurii Rutiere SA –
Direcția Regională de Drumuri și Poduri Iași

Pääasian kohde

Valitus työoikeudellisessa riita-asiassa, joka koskee ”työajan” käsitteen tulkintaa

Ennakkoratkaisupyynnön kohde ja oikeudellinen perusta

SEUT 267 artiklan nojalla pyydetään tietyistä työajan järjestämistä koskevista seikoista 4.11.2003 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2003/88/EY (jäljempänä direktiivi 2003/88) 2 artiklan 1 alakohdan ja 6 artiklan ensimmäisen kohdan b alakohdan sekä Euroopan unionin perusoikeuskirjan (jäljempänä perusoikeuskirja) 31 artiklan 2 kohdan tulkintaa.

Ennakkoratkaisukysymykset

1) Onko direktiivin 2003/88 2 artiklan 1 alakohdan säännöksiä tulkittava siten, että aika, jona työntekijä siirtyy tavanomaisen työajan ulkopuolella muualle kuin

kiinteään tai tavanomaiseen työn suorittamispaikkaansa suorittaakseen siellä työnantajansa määräysten mukaisesti toimintaansa tai tehtäviään sekä tekee paluumatkan, on ”työaikaa”?

2) Onko [perusoikeuskirjan] 31 artiklan 2 kohtaa ja direktiivin [2003/88] 6 artiklan ensimmäisen kohdan b alakohtaa tulkittava siten, että ne ovat esteenä sellaiselle kansalliselle lainsäädännölle, jonka mukaan tunteja, jotka vastaavat aikaa, jona työntekijä siirtyy toiseen paikkaan, joka on muu kuin hänen kiinteä tai tavanomainen työn suorittamispaikkansa, suorittaakseen kyseisessä paikassa työnantajansa määräysten mukaisesti toimintaansa tai tehtäviään, sekä tunteja, jotka vastaavat paluumatkaa, ei oteta huomioon määriteltäessä, saavutetaanko keskimääräisen viikoittaisen työajan raja-arvo ylityötä laskettaessa, kun kansallisen määritelmän mukaan ylityö on yksinomaan ”tavanomaisen viikoittaisen työajan ulkopuolella tehtyä työtä”?

Unionin oikeussäännöt, joihin viitataan

Direktiivin 2003/88/EY 2 artiklan 1 alakohta ja 6 artiklan ensimmäisen kohdan b alakohta

Perusoikeuskirjan 31 artiklan 2 kohta

Euroopan unionin tuomioistuimen (jäljempänä unionin tuomioistuin) oikeuskäytäntö, nimittäin tuomio 10.9.2015, Federación de Servicios Privados del sindicato Comisiones obreras (C-266/14, EU:C:2015:578), tuomio 21.2.2018, Matzak (C-518/15, EU:C:2018:82) ja tuomio 3.10.2000, Sindicato de Médicos de Asistencia Pública (Simap) (C-303/98, EU:C:2000:528)

Kansalliset oikeussäännöt, joihin viitataan

Työkoodeksin (Codul muncii) 111 § (jossa säädetään lähinnä, että työaika on mikä tahansa ajanjakso, jona työntekijä tekee työtä, on työnantajan käytettävissä ja suorittaa toimintaansa ja tehtäviään), 112 § (jossa säädetään lähinnä, että kokoaikaisesti palkattujen työntekijöiden tavanomainen työaika on 8 tuntia päivässä ja 40 tuntia viikossa), 120 § (jossa säädetään lähinnä, että työ, joka tehdään 112 §:ssä säädetyn tavanomaisen viikoittaisen työajan ulkopuolella, katsotaan ylityöksi), 43 § (jonka mukaan siirtämisellä tarkoitetaan sitä, että työntekijä tekee tilapäisesti työnantajan määräysten mukaisesti työtehtäviään vastaavia töitä tai tehtäviä työpaikan ulkopuolella) ja 44 §:n 2 momentti (jonka mukaan siirrettävällä työntekijällä on oikeus korvaukseen matka- ja majoituskustannuksista sekä siirtokorvaukseen)

Yhteenveto tosiseikoista ja pääasian menettelystä

- 1 BZ on Compania Națională de Administrare a Infrastructurii Rutiere SA – Direcția Regională de Drumuri și Poduri Iașin (tieinfrastruktuurin hallinnosta vastaava valtionyhtiö – Iașin alueellinen tie- ja siltavirasto, Romania; jäljempänä DRDR Iași) työntekijä, ja hänen työtehtävänsä edellyttävät, että hän siirtyy työmaille suorittamaan tarkastuksia.
- 2 Kesäkuussa 2021 BZ matkusti työnantajansa DRDP Iașin pyynnöstä muilla paikkakunnilla sijaitseville useille eri työmaille suorittamaan tarkastuksia. Matkat tehtiin työnantajan tarjoamalla henkilöautolla, jota yleensä ajaa kuljettaja. Työnantaja kieltäytyi kuitenkin maksamasta BZ:lle korvausta näistä matkoista syntyneestä 31,5 tunnin ylityöstä.
- 3 Näin ollen Sindicatul Drumarilor ”Elie Radu” (Tietyöntekijöiden ammattiyhdistys ”Elie Radu”, Romania) nosti jäsenensä BZ:n nimissä ja puolesta Tribunalul Iașissa (Iașin alioikeus, Romania) kanteen, jossa se vaati lähinnä sen toteamista, että BZ teki kesäkuussa 2021 31,5 tuntia ylityötä ja DRDP Iașin, joka oli vastaajana, velvoittamista maksamaan tähän ylityöhön liittyvät palkkasaatavat.
- 4 Tribunalul Iași hylkäsi kanteen 20.7.2022 antamallaan ratkaisulla, jossa se katsoi lähinnä, että henkilöautolla tapahtuvaan varsinaiseen matkustamiseen käytetty aika ei ole kansallisen lainsäädännön eikä direktiivin 2003/88/EY säännöksissä tarkoitettua työaikaa.
- 5 Valittaja valitti tästä ratkaisusta ennakkoratkaisua pyytäneeseen tuomioistuimeen ja pyysi sitä esittämään unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyynnön direktiivissä 2003/88/EY olevan ”työajan” käsitteen tulkinnasta.

Asianosaisten keskeiset lausumat pääasian oikeudenkäynnissä

- 6 Valittaja (kantaja ensimmäisessä oikeusasteessa, jäljempänä valittaja) katsoo, että työtehtävien suorittamiseksi työnantajan pyynnöstä toiselle paikkakunnalle matkustamiseen käytetty aika on luokiteltava direktiivin 2003/88/EY 2 artiklan 1 alakohdassa tarkoitetuksi työajaksi.
- 7 Vastapuoli (vastaaja ensimmäisessä oikeusasteessa, jäljempänä vastapuoli) väittää, että asiaa ei ole tarpeen saattaa unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi, koska kansallisen lainsäädännön mukaan työaikaa on selkeästi vain se aika, jonka aikana työntekijä suorittaa työtä. Vastapuolen mukaan unionin tuomioistuimen tuomiota C-266/14 ei voida soveltaa nyt esillä olevaan asiaan, koska kyseisessä asiassa oli kyse työntekijöistä, joilla ei ollut kiinteää tai tavanomaista työn suorittamispaikkaa. BZ:llä on kuitenkin kiinteä työn suorittamispaikka, nimittäin DRDP:n toimipaikka Iașissa.

Tiivistelmä ennakkoratkaisupyynnön perusteluista

- 8 Ensimmäisen ennakkoratkaisukysymyksen osalta ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa aluksi, että valituksen lopputulos riippuu sen ajan oikeudellisesta luonnehdinnasta, jonka työntekijä on käyttänyt matkustaakseen työnantajansa pyynnöstä toiselle paikkakunnalle työntekijän siirtämisen käsitteen yhteydessä suorittaakseen tiettyjä työtehtäviä työnantajan pyynnöstä ja työnantajan hyväksi tavanomaisen työajan ulkopuolella.
- 9 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin korostaa, että kansallinen oikeuskäytäntö ei ole tältä osin yhdenmukainen. Näin ollen jotkut tuomioistuimet ovat katsoet, että siirrettävän työntekijän työpaikalle matkustamiseen käyttämää aikaa ei voida sisällyttää ”työajan” käsitteeseen, kun taas toiset tuomioistuimet ovat ratkaisseet asian päinvastaisella tavalla.
- 10 Tässä yhteydessä ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin muistuttaa, että tuomio Federación de Servicios Privados del sindicato Comisiones obreras (C-266/14) ei ole sellainen, että se poistaisi kansallisessa oikeuskäytännössä esiintyviä eroja, jotka koskevat työnantajan pyynnöstä tapahtuvaan matkustamiseen käytetyn työajan luokittelua silloin, kun kyseessä on työntekijä, jolla on kiinteä työn suorittamispaikka, kuten nyt esillä olevassa asiassa.
- 11 Näin ollen olisi edelleen suuri vaara, että direktiivin 2003/88/EY 2 artiklan 1 alakohdan säännöksiä sovellettaisiin eri tavoin, mikä vaarantaisi unionin oikeuden yhtenäisyyden ja ensisijaisuuden, koska ”työajan” käsite on unionin oikeuden itsenäinen käsite.
- 12 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo, että nyt esillä olevassa asiassa olisi sovellettavissa *mutatis mutandis* tuomio 3.10.2000, Sindicato de Médicos de Asistencia Pública (Simap) (C-303/98), jossa yhteisöjen tuomioistuin totesi, että vaikka direktiivissä 2003/88 ei määritellä ylityön käsitettä, joka mainitaan ainoastaan viikottaista enimmäistyöaikaa koskevassa 6 artiklassa, on yhtä lailla totta, että ylityö kuuluu tässä direktiivissä tarkoitetun ”työajan” käsitteeseen. Direktiivissä ei nimittäin tehdä eroa sen perusteella, käytetäänkö tällainen aika tavanomaisena työaikana vai ei.
- 13 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin huomauttaa myös, että Euroopan vapaakauppaliiton tuomioistuin (jäljempänä EFTAn tuomioistuin) totesi 15.7.2021 antamassaan tuomiossa Eyjólfur Orri Sverrisson v. Islanti (E-11/20) että ”kun työntekijä joutuu [– –] tavanomaisen työaikansa ulkopuolella käyttämään aikaa matkoihin, joiden määräpaikka on muu kuin hänen kiinteä tai tavanomainen työn suorittamispaikkansa, ja matkat tehdään sellaisten työntekijän toimien tai työtehtävien vuoksi, jotka työnantaja on hänelle määrännyt, kyseinen matka-aika on [– –] direktiivin 2003/88/EY 2 artiklan 1 alakohdassa tarkoitettua työaikaa”. Koska EFTAn tuomioistuimen toimivalta ei kuitenkaan ulotu unionin jäsenvaltioihin, unionin tuomioistuimen on tulkittava asiaa itsenäisesti.

- 14 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan vastausta esitettyihin kysymyksiin ei voida selvästi päätellä unionin tuomioistuimen olemassa olevasta oikeuskäytännöstä siltä osin kuin kansallisessa oikeuskäytännössä on vakiintuneesti katsottu, että asiassa C-266/14 annettua ratkaisua ei voida ulottaa koskemaan työntekijöitä, joilla on kiinteä työn suorittamispaikka.
- 15 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin huomauttaa, että nyt esillä olevassa asiassa DRDP Iași puolustautui väittämällä, että BZ ei tehnyt matkojen aikana työtä, ei ollut työnantajan käytettävissä eikä suorittanut toimintaansa ja tehtäviään. BZ väitti päinvastoin, että hän oli koko matkan ajan työnantajan käytettävissä eikä voinut keskittyä omiin asioihinsa.
- 16 Osapuolten eriävien näkemysten valossa ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin muistuttaa, että tuomiossa 10.9.2015, Federación de Servicios Privados del sindicato Comisiones obreras (C-266/14), tuomioistuin katsoi, että ”työntekijöillä oleva mahdollisuus järjestää ajankäyttönsä ilman suurempia velvoitteita ja keskittyä omiin asioihinsa on seikka, joka on omiaan osoittamaan, ettei tällainen ajanjakso ole direktiivissä 2003/88 tarkoitettua työaikaa”.
- 17 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mielestä työntekijään kohdistuvien rajoitusten osalta ei ole epäilystäkään siitä, että suhteellisen pitkien, usein yli 100 kilometriä pitkien matkojen kulkeminen Romanian tieliikennejärjestelmässä, jossa nopeusrajoitus paikkakunnilla on 50 km/h, vaikuttaa työntekijän oikeuteen keskittyä omiin asioihinsa ja edellyttää muutosta päivittäiseen aikatauluun ja rutiiniin. Nyt esillä olevassa asiassa työnantaja tunnusti ja maksoi ainoastaan ylityötunnit, jotka johtuivat varsinaisesta työstä työmailla, joille työntekijä oli lähetetty, mutta ei tunnustanut työajaksi liikenteessä vietettyjä tunteja. Työmaalta poistuminen työpäivän päätyttyä ei anna työntekijälle mahdollisuutta palata normaaliin perhe-elämään ja sosiaaliseen elämään, koska hän joutuu viettämään useita tunteja liikenteessä palatakseen asuinpaikkakunnalleen, jossa hän jatkaa työtään normaalina työaikanaan seuraavana päivänä. Näin ollen työnantajan määräys, jonka mukaan työntekijän on suoritettava työtehtävänsä toisella paikkakunnalla, rajoittaa työntekijää maantieteellisesti ja ajallisesti.
- 18 Tältä osin ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin muistuttaa, että tuomiossa 10.9.2015, Federación de Servicios Privados del sindicato Comisiones obreras (C-266/14) unionin tuomioistuin katsoi, että ”matkaan tarvittavana aikana, jota useimmiten on mahdotonta lyhentää, [– –] työntekijöillä ei ole mahdollisuutta vapaasti määrätä ajastaan eikä keskittyä omiin asioihinsa, joten he ovat näin ollen työnantajensa käytettävissä”.
- 19 Toisen ennakkoratkaisukysymyksen osalta on selvitettävä, miten direktiivin 2003/88 6 artiklan ensimmäisen kohdan b alakohtaa on sovellettava sellaisten kansallisten säännösten yhteydessä, joissa ylityö määritellään ainoastaan sen tavanomaisen työajan ulkopuolella ”tehdyksi työksi”, joka kansallisen lainsäädännön mukaan on 8 tuntia päivässä ja 40 tuntia viikossa.

- 20 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, että koska direktiivissä 2003/88 jaotellaan työntekijän aika työaikaan ja lepoaikaan, työnantajalle asetetaan kaksi päävelvoitetta, nimittäin velvollisuus noudattaa työaikaa ja velvollisuus noudattaa lepoaikaa. Romanian lainsäädäntö ei kuitenkaan tarjoa ratkaisua tilanteeseen, jossa matkat työn suorituspaikkaan ovat pitkiä ja tapahtuvat saman viikon aikana. Nyt esillä olevassa asiassa BZ teki 8 päivän aikana, 8.–15.6.2021 yhteensä yli 1 500 kilometrin pituiset matkat Romanian tieolosuhteissa, joissa kyseisellä maantieteellisellä alueella ei ole moottoriteitä, vaan ainoastaan kansallisia tai alueellisia maanteitä. Työnantajalla ei myöskään ole lakisääteistä velvoitetta rajoittaa saman työntekijän siirtojen määrää tai siirtokilometrien määrää seitsemän päivän viitekauden aikana.
- 21 Direktiivin 2003/88/EY 6 artiklan ensimmäisen kohdan b alakohdan mukaan keskimääräinen työaika jokaisena seitsemän päivän jaksona, ylityö mukaan lukien, on kuitenkin enintään neljäkymmentäkahdeksan tuntia. Perusoikeuskirjan 31 artiklan 2 kohdassa taas määrätään, että jokaisella työntekijällä on oikeus enimmäistyöajan rajoitukseen sekä päivittäisiin ja viikoittaisiin lepoaikoihin.
- 22 Kun näin ollen otetaan huomioon, että jäsenvaltioiden tehtävänä on varmistaa, että unionin oikeudella on tehokas vaikutus, ja taata työntekijöiden enimmäistyöajan noudattaminen, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo, että unionin tuomioistuimen on tulkittava käsiteltävässä asiassa sovellettavia unionin oikeuden sääntöjä.